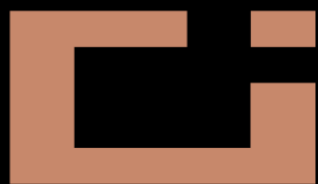

Zákon č.218/2003 Sb.

CEVRO
VYSOKÁ ŠKOLA

Obsah zákona

Hlava I - Obecná ustanovení (§1- §4)

Hlava II - Mladiství

Díl 1 - Trestní odpovědnost (§5- §6)

Díl 2 - Zánik trestnosti (§7-§8)

Díl 3 - Opatření ukládaná mladistvým (§9 -§14)

Díl 4 - Výchovná opatření (§15- §20)

Díl 5 - Ochranná opatření (§21 -§23)

Díl 6 - Trestní opatření (§24 -§35)

Díl 7 - Řízení v trestních věcech mladistvých

- Soud a osoby na řízení zúčastněné (Oddíl 1- 13. § 36 - §88)

Hlava III - Řízení ve věcech dětí mladších 15 ti let (§89-96)

Hlava IV - Společná a přechodná ustanovení (§97-§ 98)

Účel zákona - § 1

- samostatná norma upravující způsob zacházení s dětmi a mladistvými, kteří se dopustili kriminálního jednání
- významné posílení prevenčních opatření tak, aby se pachatel kriminálních činů do budoucnosti tohoto jednání zdržel
- zapojení mladistvého pachatele do procesu odčinění újmy, která vznikla jeho protiprávním jednáním
- prevence páchaní protiprávních činů
- preference výchovných a léčebně ochranných prvků nápravy

Související právní předpisy

- Trestní zákoník
- Trestní řád
- Zákon o probační a mediační službě
- Zákon o sociálně-právní ochraně dětí
- Zákon o rodině
- Občanský zákoník
- Zákon o obětech trestných činů

Základní pojmy § 2

Dítě - ten kdo v době spáchání činu jinak trestného nedovršíl 15rok svého věku

Mladistvý - ten, kdo v době spáchání provinění dovršíl 15rok a nepřekročil 18 rok svého věku

Protiprávní čin - **provinění**

- **trestný čin**
- **čin jinak trestný**

Opatření ukládaná dle tohoto zákona mladistvým

- výchovná opatření
- ochranná opatření
- trestní opatření

Opatření ukládaná dětem mladším 15ti let - § 93

OČTŘ

- policejní orgány
- státní zástupci
- soudy pro mládež

Základní zásady § 3

Všechny zásady

- vycházejí z principu, že všechna opatření, postupy a prostředky upravené zákonem je třeba využít k obnovení narušených sociálních vztahů, integraci mladistvého či dítěte do širšího sociálního prostředí a k prevenci zločinnosti.
- **Trestní opatření** lze použít pouze tehdy, kdy by jiné prostředky nevedly k dosažení účelu zákona
- **Individuální přístup** - vzhledem k rozumové a mravní vyspělosti, zákaz diskriminace (politická, národní, sociální nebo náboženská)
- **Přiměřenost výchovných opatření i represe** - spolupráce s orgány ochrany mládeže, preventivní charakter
- **Ochrana soukromí**
- **Rychlost řízení**
- **Zásada satisfakce a odčinění škodlivého následku u poškozeného**
- **Zásada specializace orgánů činných v trestním řízení**

Hlava II

Díl 1 - Trestní odpovědnost mladistvých

Absolutní trestní odpovědnost se mění na relativní (podmíněnou) trestní odpovědnost mladistvého.

§ 5 - Mladistvý, který v době spáchaní činu nedosáhl dostatečně rozumové a mravní vyspělosti do té míry, aby mohl rozpoznat protiprávnost svého jednání nebo své jednáním ovládat, není trestně odpovědný.

Rozumová a mravní vyspělost se zjišťuje znaleckým zkoumáním duševního stavu

- Nepředpokládá se absolutně, pouze u závažné trestné činnosti
- Znalec-psychiatr **není oprávněn** odpovídat na otázku psychologického vývoje jedince
- „Nepříčetnost“ podle § 5 **nelze zaměňovat za nepříčetnost podle § 26 trestního zákoníku (pro duševní poruchu)**

V případě nepříčetnosti podle § 5 nastupuje režim řízení proti osobě mladší 15ti let.

Rozumová a mravní vyspělost

Rozumovou a mravní vyspělost je třeba vykládat ve vztahu k obvyklému vývoji mladistvých.

- **Rozumový vývoj** zahrnuje postupné individuální nabývání schopnosti pojmového myšlení, přičemž stupeň takového vývoje je určován dosaženou úrovní tohoto myšlení.
- **Mravní vývoj** osobnosti mladistvého je proces, v němž si osobnost mladistvého v průběhu individuálního rozvoje osvojuje normy chování, které platí v daném období rozvoje společnosti a tyto přeměňuje na osobní a morální kvality.

- **Schopnost rozpoznávací** znamená určitý stupeň intelektu k chápání závažnosti svého protiprávního jednání, tedy rozumovou zralost či způsobilost.
- **Schopnost ovládací** je způsobilost přizpůsobit svoji vůli, schopnost klást odpor pohnutkám, svodům, schopnost např. „odolávat partě“ apod.
- Překročení mezí stanovených trestním zákoníkem musí být pro mladistvého zjevné, musí si jich být vědom vzhledem ke své rozumové a mravní vyspělosti, duševní vyspělosti.
- V případě prokázání nepřičetnosti z důvodů nedostatku rozumové a mravní vyspělosti nelze mladistvého trestně stíhat. (Probíhající trestní stíhání musí být zastaveno -§ 172 odst. 1, písm. e) tr. řádu, v přípravném řízení, kdy jsou zahájeny úkony trestního řízení podle § 158 odst. 3 trestního řádu, věc odložit podle § 159a odst. 2, s odkazem na § 11 odst. 1 trestního řádu.

Díl 2 - Zánik trestnosti §7

Účinná lítost - ustanovení o účinné lítosti převzato v podstatě ve znění dosavadního § 33 trestního zákoníku, které je však rozšířeno o *pokus dobrovolného odstranění nebo napravení způsobeného následku*.

Podmínky účinné lítosti :

- Jde o provinění (§ 6 odst. 1) na které trestní zákoník stanoví trest odnětí svobody, jehož horní hranice nepřevyšuje 5 let.
- Mladistvý dobrovolně odstranil nebo napravil způsobený následek, anebo se o to pokusil.
- Svým chováním po spáchání činu projevils účinnou snahu po nápravě (předpokládá se aktivní přístup mladistvého).
- Čin neměl trvale nepříznivých následků pro poškozeného nebo pro společnost.

Promlčení tr. stíhání - §8

Přesněji by se mělo jednat o promlčení trestnosti činu. Promlčení trestního stíhání je pojem trestně právní, kdežto zánik trestnosti je pojem hmotně právní.

Promlčení se určuje z trestní sazby uvedené ve skutkové podstatě trestného činu, uvedené v trestním zákoníku, a ne z trestní sazby pro mladistvého, která se snižuje na polovinu (§ 31 odst. 1 ZSM).

Promlčení začíná běžet zásadně od doby dokonání provinění, to je od doby naplnění všech znaků skutkové podstaty provinění. U pokračujícího provinění je okamžikem dokonání spáchání posledního útoku a u trvajících provinění, odstranění protiprávního stavu. U hromadných provinění je dokončení spojeno s posledním útokem. Při souběžích promlčecí doba běží pro každé provinění samostatně.

Promlčecí doby :

- u provinění, na které trestní zákoník stanoví výjimečný trest, **deset let**,
- u provinění s horní hranicí trestné sazby odnětí svobody nejméně deset let, **pět let**,
- u ostatních provinění, **tři léta**.

Díl3 – Opatření ukládaná mladistvým §9- §10

Účelem je zájem na ochraně mladistvých před škodlivými vlivy, vytvoření podmínek pro jejich zdravý sociální a duševní vývoj, obnova narušených sociálních vztahů a dosažení zdrženlivosti v páchání trestné činnosti.

Právními následky provinění :

- opatření výchovná
- opatření ochranná
- opatření trestní (§ 11- §14 – podmínky pro upuštění od uložení)

Díl 4 - Výchovná opatření §15-§20

Výchovná opatření lze uložit mladistvému i v **probíhajícím přípravném řízení**, a to s jeho souhlasem po náležitém poučení o právech obviněného mladistvého a o podstatě a účelu výchovného opatření.

Souhlas mladistvého obviněného musí být dán **dobrovolně, výslovně** a způsobem, který nevzbuzuje pochybnosti o obsahu projevené vůle.

V daném případě se přihlíží i ke stanovisku zákonného zástupce (souhlas se však nevyžaduje) a vždy se přihlédnou ke stanovisku orgánu sociálně právní ochrany dětí, případně probační a mediační služby.

Uložením výchovného opatření v přípravném řízení není toto řízení ukončeno. Naopak vydáním pravomocného rozhodnutí o ukončení trestního řízení končí i výkon uložených výchovných opatření. Má-li být ve výkonu výchovných opatření pokračováno, musí být o jejich uložení znovu rozhodnuto.

Druhy výchovných opatření

- Dohled probačního úředníka
- Probační program
- Výchovné povinnosti
- Výchovná omezení
- Napomenutí s výstrahou

Díl 5 - Ochranná opatření - §21-§23

Ochranná opatření :

- Ochranné léčení (§ 99 trestního zák.)
- Zabezpečovací detence (§ 100 trestního zák.) účinnost 1.1.2009
- Zabrání věci nebo jiné majetkové hodnoty (§ 101 trestního zák.)
- Ochranná výchova (§ 22 ZSM)

Trvání ochranné výchovy po dobu nezbytně nutnou, dokud to vyžaduje její účel, nejdéle do 18ti let a do 19ti let vyžaduje-li to zájem mladistvého. Přeměnu ústavní výchovy na ochrannou výchovu a naopak zákon připouští.

Díl 6 - Trestní opatření- §24-§35

Trestní opatření :

- Obecně prospěšné práce (§ 26 ZSM)
- Peněžitá opatření (§ 27 ZSM)
- Peněžitá opatření s podmíněným odkladem výkonu (§ 28 ZSM)
- Propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty (§ 55 a § 56 trestního zákona)
- Zákaz činnosti (§ 26 odst. 2 ZSM)
- Vyhoštění (§ 26 odst. 3 ZSM)
- Domácí vězení
- Zákaz vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce
- Odnětí svobody podmíněně odložené na zkušební dobu (§ 31 a § 33 ZSM)
- Odnětí svobody podmíněně odložené na zkušební dobu s dohledem (§ 31 a § 33 ZSM)
- Odnětí svobody nepodmíněně (§ 31 ZSM)

Trestní opatření uložení odnětí svobody nepodmíněně je ultima ratio, tj. jako krajní opatření.

Díl 7 - Řízení v tr. věcech mladistvých, soud a osoby na řízení zúčastněné

Osobní a odborné předpoklady - § 36

V řízení proti mladistvým je třeba dbát toho, aby vyšetřování, projednávání i rozhodování jejich trestních věcí bylo svěřeno osobám, jejichž znalost otázek souvisejících s výchovou mládeže zaručí splnění výchovného účelu řízení.

Soudci, státní zástupci, příslušníci policejních orgánů a úředníci Probační a mediační služby musí mít :

- Dostatek životních zkušeností
- Dostatečné seznámení s otázkami vývoje a výchovy mládeže

Orgány činné podle zákona o soudnictví ve věcech mládeže postupují ve spolupráci s příslušným orgánem sociálně-právní ochrany dětí a Probační a mediační službou.

Místní příslušnost - §37

- Řízení koná soud pro mládež, v jehož obvodu mladistvý bydlí, zdržuje se nebo pracuje.
- **Pojem bydliště** lze vykládat jako trvalé bydliště, stálé bydliště a místo, kde se mladistvý zdržuje, což je místo, kde mladistvý fakticky pobývá, aniž by tam byl trvale hlášen.
- Místo pracoviště, je místo výkonu práce, nikoli sídlo jeho zaměstnavatele.
- Pokud nelze místo bydliště, ani místo, kde se mladistvý zdržuje nebo pracuje, zjistit, uplatní se příslušnost podle místa spáchání činu.

Společné řízení -§38

V přípravném řízení se ustanovení § 38 používá jen podpůrně, neboť společné řízení se upravuje pouze v řízení před soudem.

Konání společného řízení před soudem pro mládež :

- mezi mladistvým a dospělým obžalovaným se připouští jen zcela výjimečně, jestliže je to nutné pro všestranné a objektivní objasnění věci a není to na újmu mladistvého,
- mezi mladistvými, kde to připouští zákon jen pokud to je vhodné z hlediska všestranného a objektivního objasnění věci, hospodárnosti a rychlosti řízení s přihlédnutím k osobám mladistvých.

Způsob provádění úkonů řízení ve věcech mladistvých - § 41

- *Řízením ve věcech mládeže* se rozumí veškeré řízení prováděné podle tohoto zákona.
- *Za úkony řízení ve věci mládeže* je třeba považovat všechny úkony vykonávané orgány činnými podle tohoto zákona, tedy policejními orgány, státními zástupci a soudy pro mládež.
- *Úkony prováděné v přípravném řízení* a to jak před zahájením trestního stíhání včetně neodkladných a neopakovatelných úkonů (postup podle § 158 odst. 3 trestního řádu), tak i ve vyšetřování.
- *Osobou na úkonu zúčastněnou* je každá osoba, která je podle zákona oprávněna nebo povinna se úkonu řízení ve věcech mladistvých zúčastnit, nebo již se takový úkon dotýká.
- Úkony řízení ve věcech mladistvých provádějí *zpravidla policejní orgány určené k úkonům v trestních věcech mladistvých osob*.
- *Jednáním s mladistvými* se míní postup, kterým by nedošlo k narušení jejich psychické a sociální rovnováhy a jejich další vývoj byl co nejméně ohrožen.

§ 41/2 - specializace

- Specializace je *odůvodněna zvláštním přístupem* k mladistvým, jako osobám dosud rozumově i mravně nezralým a má přispívat k předcházení a zamezování páchaní protiprávních činů.
- Specializace policejních orgánů je stanovena **Závazným pokynem policejního prezidenta č. 167 ze dne 30. prosince 2010, kterým se upravuje problematika mládeže.**
- Zákon připouští *výjimku* z provádění úkonů řízení specializovanými orgány, a to :
 - a) *nelze zajistit provedení úkonu takovým orgánem činným podle zákona*
 - b) *provedení úkonu nelze odložit*

Obě tyto podmínky musí být splněny *současně*.

Specializovanými orgány by mělo být provedeno i *dožádání*, kterým se rozumí úkon orgánu podle zákona o soudnictví ve věcech mládeže.

Práva mladistvého- §42 - §44

- Zdůrazněno právo mladistvého na zacházení přiměřené jeho věku, duševní vyspělosti a zdravotnímu stavu.
- **Obhajoba** - od okamžiku použití opatření podle tohoto zákona, nebo provedení úkonů podle trestního řádu. Povinnost orgánů činných v trestním řízení je vždy podrobně poučit mladistvého o jeho právech a dát možnost jejich uplatnění,
- Právo zvolit obhájce rozšířeno o další subjekty, které mohou tak učinit i proti vůli mladistvého (§ 44odst. 2 ZSM):
 - příbuzný v pokolení přímém,
 - sourozenci,
 - osvojitel, manžel, druh, zúčastněná osoba
 - pokud zákonný zástupce nemůže vykonávat svá práva – SZ ustanoví opatrovníka

Zájmy a práva poškozeného - §45

Poškozeným se podle § 43 odst. 1 trestního řádu rozumí ten, komu mladistvý proviněním :

- ublížil na zdraví
- způsobil majetkovou škodu
- způsobil morální škodu
- způsobil jinou škodu

Policejní orgán je povinen :

- přihlížet k oprávněným zájmům poškozeného,
- poučit poškozeného o jeho právech,
- poskytnout poškozenému plnou možnost jejich uplatnění,
- **Zákon zdůrazňuje nezbytnost odstranění škodlivého následku, to znamená satisfakce následku jednání.**

Smyslem zákona je vést mladistvého k tomu, aby sám iniciativně měl zájem na odstranění následku jednání.

Policejní orgán je dále povinen ve vztahu k poškozenému tohoto vyrozumět jestliže :

- mladistvý prohlásí, že je připraven škodu vzniklou činem nahradit, jinak odčinit nebo přispět k narovnání škodlivých následků
- prohlášení policejní orgán poznačí do záznamu o podání vysvětlení, nebo do protokolu o výslechu
- mladistvý na sebe vezme povinnost, která se bezprostředně dotýká zájmů poškozeného
- za povinnosti je třeba považovat především výchovné povinnosti, které je možno se souhlasem mladistvého uložit i v průběhu přípravného řízení a jde zejména o povinnosti :
 - usilovat o vyrovnání s poškozeným, nahradit podle svých sil škodu způsobenou proviněním anebo jinak přispět k odstranění následku provinění.

Hlavním zprostředkovatelem mezi mladistvým a poškozeným při uplatňování jeho zájmů je **Probační a Mediační služba České republiky.**

Vazba a zadržení mladistvého - §46 - §51

- U mladistvého je vazba zcela mimořádným zajišťovacím prostředkem za situace, kdy již účelu vazby nelze dosáhnout žádným jiným opatřením.

Účelu vazby lze dosáhnout zejména :

- záruka zájmového sdružení občanů nebo i jednotlivé důvěryhodné osoby schopné příznivě ovlivňovat chování mladistvého,
- písemným slibem mladistvého,
- dohledem probačního úředníka,
- přijetím peněžitě záruky,
- umístěním v péči důvěryhodné osoby,

Zákon rozšiřuje okruh osob, které musí být vyrozuměny o zadržení, zatčení nebo vzetí do vazby mladistvého, jedná se o :

- zákonný zástupce mladistvého,
- zaměstnavatel mladistvého, ať již jde o právnickou nebo fyzickou osobu,
- příslušné středisko Probační a mediační služby,
- příslušný orgán sociálně právní ochrany dětí
- výchovné zařízení, ve kterém mladistvý vykonává dříve uloženou ochrannou výchovu - diagnostický ústav,
 - dětský domov,
 - dětský domov se školou,
 - výchovný ústav

Trvání vazby - §47

Výrazné omezení vazby jak v přípravném řízení, tak i v řízení před soudem, základní lhůta trvání vazby :

- u všech provinění s výjimkou zvlášť závažných provinění -**dva měsíce**,
- u zvlášť závažných provinění **šest měsíců**.

Doba trvání vazby může být výjimečně prodloužena :

- běžná provinění až o další dva měsíce
- u zvlášť závažných provinění až o dalších šest měsíců.
- Takové prodloužení může být pouze 1x v přípravném řízení a 1x v řízení před soudem, celková doba trvání vazby činí :
- u všech provinění s výjimkou zvlášť závažných šest měsíců,
- u zvlášť závažných provinění osmnáct měsíců.

Zveřejňování informací -§52-§54

Zveřejňování informací vychází ze základní zásady zákona uvedené v § 3 odst. 5 ZSM – ochrana soukromí a osobních dat.

V zájmu ochrany práv a svobod trestně stíhaných mladistvých a dalších osob zúčastněných na řízení je omezeno právo ostatních subjektů na informace o řízení vedeném podle tohoto zákona.

Do pravomocného skončení trestního stíhání je možné zveřejnit pouze takové informace o řízení, které splňují následující požadavky :

- neohrožují dosažení účelu trestního řízení, neboť předčasné zveřejnění jednotlivých skutečností a výsledků řízení mohou ztížit nebo úplně zmařit objasňování trestní věci,
- neodporují požadavku ochrany osobnosti mladistvého a osobních údajů i jiných zúčastněných osob, neboť zveřejnění takových informací může vážně zasáhnout do osobních poměrů dotčených osob, vystavit je velkému psychickému tlaku a v krajním případě zásadně ovlivnit jejich další život a zdravotní stav.

Rozsah zákazu zveřejňování - § 53

- Nikdo nesmí jakýmkoliv způsobem zveřejnit žádnou informaci, ve které je uvedeno jméno a příjmení mladistvého, nebo informaci, která by vedla k identifikaci mladistvého.

Výjimky:

- v případě pátrání po mladistvém,
- informace se sdělují orgánu sociálně právní ochrany dětí a Probační a Mediační službě v případě vyžadování zpráv o poměrech mladistvého,
- Osoba, které jsou informace sdělovány musí být poučena o právních následcích- pokuta až do výše 50000,- Kč, podle § 26 zákona o přestupcích (správní opatření)

Dokazování - § 55 - § 58

V trestních věcech mladistvých obviněných jsou OČTŘ povinny dokazovat :

- příčiny provinění,
- skutečnosti významné pro posouzení osobních, rodinných a jiných poměrů mladistvého,
- stupeň rozumového a mravního vývoje,
- povaha mladistvého,
- prostředí, v němž mladistvý žil a byl vychován,
- zjištění dosavadního chování ve škole,
- zjištění chování mladistvého před spácháním provinění a po něm,

Zjištění poměrů mladistvého - mohou vyžádat všechny OCTR, zpravidla ten orgán, který věc zpracovává - § 55

Zpráva o osobních, rodinných a sociálních poměrech a aktuální životní situaci mladistvého - § 56

Zprávu podle § 56 vyžaduje příslušný soud pro mládež a v přípravném řízení státní zástupce (nikoliv policejní orgán).

Zprávy podle § 55 a § 56 vypracovává :

- Orgán sociálně právní ochrany dětí
- Probační a mediační služba

Vyšetření duševního stavu -§ 58

Vyšetření duševního stavu mladistvého :

- na základě výsledků dokazování jsou pochybnosti o plné přičetnosti,
- vyšetření duševního stavu se vztahuje vždy k duševní poruše nebo rozumové a mravní vyspělosti v době spáchání,
- nelze se spokojit se znaleckým posudkem podaným v předchozí trestní věci téhož obviněného mladistvého,
- k vyšetření duševního stavu se přiberou dva znalci , jeden z oboru zdravotnictví, odvětví psychiatrie se specializací na dětskou psychiatrii, druhý z oboru zdravotnictví nebo pedagogiky, odvětví psychologie se specializací na dětskou psychologii
- znalci posuzují tedy nejen z hlediska případné duševní poruchy, ale i z hlediska dosaženého stupně rozumové a mravní vyspělosti,

Zahájení tr. stíhání - §60

Trestní stíhání policejní orgán zahajuje usnesením podle § 160 odst. 1 trestního řádu, je-li dostatečně odůvodněno, že bylo spácháno provinění a je-li dostatečně odůvodněn závěr, že jej spáchala určitá osoba.

O zahájení trestního stíhání musí být bez zbytečného odkladu informováni

- zákonný zástupce mladistvého,
- příslušný orgán sociálně právní ochrany dětí,
- Probační a mediační služba

Řízení před soudem §61 - §67

- řízení konají speciální soudy pro mládež,
- pokud soud uzná, že veřejné zasedání je v neprospěch mladistvého, má právo veřejnost vyloučit,
- specifické a významné postavení v řízení před soudem má Probační a Mediační služba, kterou předseda senátu může pověřit opatřením podkladů k vyřízení věci,
- Probační a Mediační služba provádí mimosoudní zprostředkování mezi obviněným mladistvým a poškozeným před uplatněním odklonu,
- Probační a Mediační služba podává stanovisko ke vhodnosti alternativního řešení mimo hlavní líčení,
- ve věci mladistvého nelze vydat trestní příkaz – zpravidla soud pro mládež projedná a rozhodne v případech zkráceného přípravného řízení,
- zákon připouští projednání věci samosoudcem,

- hlavní líčení a veřejné zasedání nelze konat v nepřítomnosti mladistvého,
- povinná účast státního zástupce jak u hlavního líčení, tak i veřejného zasedání,
- orgán sociálně právní ochrany dětí má právo klást otázky a podávat návrhy,
- rozhodnutí soudu se doručuje i orgánu sociálně právní ochrany dětí a Probační a Mediační službě.

Zvláštní způsoby řízení - §68 - §70

Zvláštní způsob řízení patří mezi tzv. odklony od standardního trestního řízení, patří sem :

- **podmíněné zastavení trestního stíhání (§ 307 trestního řádu),**
 - provinění, na které zákon stanoví trest odnětí svobody, horní hranice nepřevyšuje pět let,
 - mladistvý se k činu doznal,
 - došlo k náhradě škody
 - mladistvý projevilsouhlas s vyřízením,
 - rozhodnutí lze považovat za dostačující,
- **narovnání (§ 309 a následující trestního řádu),**
 - provinění, na které zákon stanoví trest odnětí svobody, horní hranice nepřevyšuje pět let,
 - mladistvý prohlásil, že spáchal skutek, o skutku nejsou pochybnosti,
 - mladistvý uhradí škodu,
 - složí peněžní částku k obecně prospěšným účelům,
 - dohoda mezi obviněným a poškozeným

odstoupení od trestního stíhání (§ 70 ZSM)

- jde o provinění, na které trestní zákon stanoví trest odnětí svobody, jehož horní hranice nepřevyšuje tři léta,
- neexistuje veřejný zájem na stíhání mladistvého,
- potrestání není nutné k odvrácení mladistvého od páchání dalších provinění,
- rozhodnutí lze považovat za dostačující a další trestní stíhání mladistvého za neúčelné,

Zvláštní způsob řízení lze uplatnit jak v řízení před soudem pro mládež, tak i v přípravném řízení státním zástupcem.

Hlava III

Řízení ve věcech dětí mladších 15tilet - §89

Základním smyslem projednání činů je rychlá a adekvátní reakce na jejich spáchání, předcházení jejich opakování, náležitá reflexe potřeb osob jimi poškozených a vytváření podmínek pro další sociální a duševní rozvoj dětí. Primární je výchovné působení, ochrana před škodlivými vlivy a obnovení jejich sociálního zázemí.

Protiprávní činy dětí mladších patnácti let z hlediska jejich povahy dělíme na

- činy jinak trestné
- ostatní protiprávní činy

Vždy je nutné vyrozumět OSPOD

Čin jinak trestný

- jde o jednání trestně neodpovědné osoby, kterým byly naplněny všechny znaky skutkové podstaty trestného činu (resp. provinění) mimo znaku „trestně odpovědný pachatel“,
- zákonem není specifikován požadavek na míru společenské nebezpečnosti činu jinak trestného u osob mladších patnácti let,
- při posuzování činu jinak trestného je nezbytné posuzovat mimo jiné pohnutku, schopnost posoudit závislosti na své rozumové a mravní vyspělosti, nesprávnost a zavrženíhodnost jednání, způsob provedení činu a okolnosti, za kterých byl čin spáchán.

Deliktní způsobilost osoby mladší 15-ti let § 89 odst. 3

Jednání dětí, které je jiným protiprávním činem (přestupek), než činem jinak trestným se posuzuje a projednává podle obecných předpisů, základním předpisem pro posouzení odpovědnosti za protiprávní činy je občanský zákoník.

Jednání dítěte je možné posuzovat jako protiprávní čin, pokud je splněna tzv. deliktní způsobilost, to znamená, že dítě :

- deliktní způsobilost má a potom nese odpovědnost za škodu samo nebo solidárně s dalšími subjekty,
- deliktní způsobilost nemá a potom odpovědnost za škodu nesou osoby, které měly povinnost vykonávat dohled

Odpovědnost nezletilého za škodu je upravena § 422 ObčZ.

Zahájení řízení § 90

V řízení soud pro mládež postupuje v zásadě podle předpisů upravujících občanské soudní řízení

Řízení se zahajuje :

- návrhem státního zástupce na zahájení řízení,
- usnesením soudu pro mládež o zahájení řízení,

Návrh podaný jiným subjektem je právně irelevantní, soud pro mládež se jím nemůže zabývat a řízení musí být zastaveno.

Účastníci řízení :

- nezletilé dítě (musí být právně zastoupeno, opatrovníkem pro řízení je vždy advokát)
- zákonný zástupce, případně jiné osoby, kterým bylo dítě svěřeno do výchovy apod.
- orgán sociálně právní ochrany dětí,
- další osoby, o jejichž právech a povinnostech má být rozhodováno
- Poškozený není účastníkem řízení, nemá procesní postavení podle trestního řádu.

Jednání - § 92

- V řízení nemusí být dítě vyslechnuto v případě, že jeho jednání je prokázáno, ale je povinností soudu pro mládež zjistit jeho názor na věc.
- Znalecké zkoumání vyžaduje soud pro mládež na návrh státního zástupce, nebo z vlastního rozhodnutí.
- Ochrana osobnosti ve stejném rozsahu jako u mladistvého.

Opatření ukládána osobě mladší 15ti let - §93

- výchovnou povinnost
- výchovné omezení
- napomenutí s výstrahou
- dohled probačního úředníka
- zařazení do terapeutického či jiného výchovného programu

ochranná výchova (obligatorně za čin, za který je **možno uložit výjimečný trest**).

- ochranné léčení